

1. Rashi Vayikra 12:2

אשה כי תזריע. א"ר שמלאי: כשם שציריתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף

IF A WOMAN HAVE CONCEIVED SEED — R. Simlai said: Even as the formation of man took place after that of every cattle, beast and fowl when the world was created, so, too, the law regarding him is set forth after the law regarding cattle, beast and fowl

2. Vayikra Raba 16:6

אמר רבי יהושע בן לוי חמש תורות כתובות במצורע (ויקרא יג, נט): זאת תורת נגע צרעת, (ויקרא יד, ב): זאת תהיה תורת המצורע, (ויקרא יד, לב): זאת תורת אשר בו נגע צרעת, (ויקרא יד, נד): זאת תהיה לכל נגע הצרעת, (ויקרא יד, נז): זאת תורת הצרעת. זאת תהיה תורת המצורע, המוציא שם רע, למדך שכל האומר לשון הרע עובר על חמשה חמשי תורה, לפיכך משה מזהיר את ישראל: זאת תהיה תורת המצורע.

3. Vayikra 13:4

ואם-בהרת לבנה הוא בעור בשרו ועמק אין-מראה מן-העור ושערה לא-הפך לבן והסגיר הלה את-הנגע שבועת ימים:

But if it is a white discoloration on the skin of his body which does not appear to be deeper than the skin and the hair in it has not turned white, the priest shall isolate the affected person for seven days.

4. Bamidbar 12:1, 10, 15

ותדבר מרים ואהרן במשה על-אדות האשה הכשית אשר לקח כי-אשה כשית לקח:

Miriam and Aaron spoke against Moses because of the Cushite woman he had married: "He married a Cushite woman!"

והענן סר מעל האהל והנה מרים מצרעת כשלג ויפן אהרן אל-מרים והנה מצרעת:

As the cloud withdrew from the Tent, there was Miriam stricken with snow-white scales! When Aaron turned toward Miriam, he saw that she was stricken with scales.

ותסגר מרים מחוץ למחנה שבועת ימים והעם לא נסע עד-האסף מרים:

So Miriam was shut out of camp seven days; and the people did not march on until Miriam was readmitted.

5. Shemos 4: 1, 6

ויען משה ויאמר והן לא-יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא-נראה אליך יהוה:

But Moses spoke up and said, “What if they do not believe me and do not listen to me, but say: The LORD did not appear to you?”

וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הִבֵּא-נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ וַיִּבֶא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיִּוצֵאֶהָ וַהֲנִה יָדוֹ מִצְרַעַת כִּשְׁלֹג:

The LORD said to him further, “Put your hand into your bosom.” He put his hand into his bosom; and when he took it out, his hand was encrusted with snowy scales!

6. Shemos Rabba 3:13

וַיֹּאמֶר ה' [לו עוד הבא] נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ, אָמַר לוֹ מֶה הַנָּחֵשׁ כְּשֶׁהִלְשִׁין הִכִּיתִי אוֹתוֹ בְּצִרְעָתוֹ, שְׁנָאֶמֶר (בראשית ג, יד): אָרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ויקרא יג, נא): צִרְעַת מִמָּאֲרָת. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר הֲלִין סִלְעִין דְּבִיָּה, צִרְעִין אִינוּן, אִף אַתָּה רָאִי לְלִקּוֹת בְּצִרְעָתוֹ

7. Targum Onkelos Bereishis 2:7

וַיִּבְרָא יי אֱלֹהִים יֵת אָדָם עֶפְרָא מִן אֲדָמָתָא וַנִּפְח בְּאַפּוֹהִי נִשְׁמָתָא דְחַיִּי וְהוּת בְּאָדָם לְרוּחַ מְמַלְלָא:

And the Lord God created man, dirt from the ground, and He blew into his nostrils a living soul, and it was for a speaking spirit in man.

8. Bereishis 9:6

שֹׁפֵךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ כִּי בְצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת-הָאָדָם:

Whoever sheds the blood of man, By man shall his blood be shed; For in His image Did God make man.

9. Nedarim 64b

אַרְבַּעָה חֲשׁוּבִין מֵת עָנִי וּמְצוֹרֶע וְסוֹמֵא וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים עָנִי דְּכִתִּיב כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים מְצוֹרֶע דְּכִתִּיב אֵל נָא תְּהִי כְּמֵת וְסוֹמֵא דְּכִתִּיב בְּמַחֲשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמֵתִי עוֹלָם וּמִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים דְּכִתִּיב הִבָּה לִּי בָּנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי

Four are considered as if they were dead: A pauper, and a leper, and a blind person, and one who has no children. A pauper, as it is written: “For all the men are dead” (Exodus 4:19). As explained above, they were not actually dead but had descended into poverty, and yet they were considered dead. A leper, as it is written that Aaron said to Moses with regard to Miriam’s leprosy: “Let her not, I pray, be as one dead” (Numbers 12:12). And a blind person, as it is written: “He has made me to dwell in dark places, as those that have been long dead” (Lamentations 3:6). And one who has no children, as it is written: “Give me children, or else I am dead” (Genesis 30:1).

10. Arachin 15b, 16a

תנא דבי רבי ישמעאל כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים כתיב הכא לשון מדברת גדולות וכתיב בעבודת כוכבים (שמות לב, לא) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה

The school of Rabbi Yishmael taught: Anyone who speaks malicious speech increases his sins to the degree that they correspond to the three cardinal transgressions: Idol worship, and forbidden sexual relations, and bloodshed. This can be derived from a verbal analogy based on the word "great." It is written here: "May the Lord cut off all flattering lips, the tongue that speaks great things" (Psalms 12:4). And it is written with regard to idol worship: "And Moses returned to the Lord, and said: Oh, this people have sinned a great sin, and have made for themselves a god of gold" (Exodus 32:31).

בגילוי עריות כתיב (בראשית לט, ט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת בשפיכות דמים כתיב (בראשית ד, יג) גדול עוני מנשוא

With regard to forbidden sexual relations it is written that when Potiphar's wife attempted to seduce Joseph he responded: "How can I do this great wickedness, and sin against God" (Genesis 39:9). With regard to bloodshed it is written, after Cain murdered his brother: "And Cain said to the Lord: My punishment is greater than I can bear" (Genesis 4:13). The Torah describes each of these three cardinal sins with the word "great" in the singular, whereas malicious speech is described with the plural term "great things," indicating that it is equivalent to all three of the other transgressions together.

גדולות אימא תרתי הי מינייהו מפקא

The Gemara asks: Granted that with regard to malicious speech the verse uses the plural: "Great things," but the plural indicates a minimum of two. If so, one can only say that malicious speech is equivalent to two of the cardinal transgressions. The Gemara responds: Which of them could be taken out as less than the other two? All three are equal. Therefore malicious speech must be equivalent to all three.

במערבא אמרי לשון תליתאי קטיל תליתאי הורג למספרו ולמקבלו ולאומרו

In the West, Eretz Yisrael, they say: Third speech, i.e., malicious speech about a third party, kills three people. It kills the one who speaks malicious speech, and the one who accepts the malicious speech when he hears it, and the one about whom the malicious speech is said.

א"ר חמא ברבי חנינא מאי דכתיב (משלי יח, כא) מות וחיים ביד לשון וכי יש יד ללשון לומר לך מה יד ממיתה אף לשון ממיתה אי מה יד אינה ממיתה אלא בסמוך לה אף לשון אינה ממיתה אלא בסמוך לה ת"ל חץ שחוט לשונם

Rabbi Ḥama, son of Rabbi Ḥanina, says: What is the meaning of that which is written: "Death and life are in the hand of the tongue" (Proverbs 18:21). Does the tongue have a hand? Rather the verse comes to tell you that just as a hand can kill, so too a tongue can kill. If you were to claim that just as the hand kills only from close by, so too the tongue kills only from close by, therefore the verse states: "Their tongue is a sharpened arrow" (Jeremiah 9:7). The tongue kills like an arrow that is fired from a bow, at a great distance.

אי מה חץ עד ארבעים וחמשים אמה אף לשון עד ארבעים וחמשים אמה תלמוד לומר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ

If you say that just as an arrow can kill only within the distance it can be shot, which is up to about forty or fifty cubits, so too a tongue can kill only from up to forty or fifty cubits, therefore the verse teaches: "They have set their mouth against the heavens, and their tongue walks through the earth" (Psalms 73:9). This teaches that malicious speech can reach great distances, even the distance between heaven and earth.

וכי מאחר דכתיב שתו בשמים פיהם חץ שחוט לשונם למה לי הא קמשמע לן דקטיל כחץ

The Gemara asks: But since it is written: "They have set their mouth against the heavens, and their tongue walks through the earth" (Psalms 73:9), which teaches that malicious speech reaches between heaven and earth, why do I need that which we derived from the verse: "Their tongue is a sharpened arrow" (Jeremiah 9:7), i.e. that a tongue can kill from the distance an arrow flies? The Gemara answers: This teaches us that a tongue kills in the same manner that an arrow kills.

וכי מאחר דכתיב חץ שחוט לשונם מות וחיים ביד לשון למה לי לכדרבא דאמר רבא בעי חיים בלישניה דבעי מיתה בלישניה

The Gemara further asks: But since it is written: "Their tongue is a sharpened arrow" (Jeremiah 9:7), why do I need the verse: "Death and life are in the hand of the tongue" (Proverbs 18:21), which merely teaches that a tongue can kill? The Gemara answers: This verse is necessary for a statement of Rava, as Rava says: One who wants life can attain it by means of his tongue, which he can use for speaking appropriately and studying Torah. One who wants death can also attain it by means of his tongue, by using it for inappropriate and malicious speech.

והא"ר סימון אמר רבי יהושע בן לוי שני דברים לא מצינו להם בקרבנות כפרה בדבר אחר מצינו להם כפרה שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים בעגלה ערופה

The Gemara asks: But doesn't Rabbi Simon say that Rabbi Yehoshua ben Levi says: There are two matters for which we do not find atonement through offerings, but we find atonement for them through another matter, and they are: Bloodshed and malicious speech. With regard to bloodshed, its atonement comes from the heifer whose neck is broken. This is referring to a

case where a murdered body is found but the murderer is unknown. In such an instance, the Torah mandates that the town nearest the body must break the neck of a heifer as atonement for the transgression (see Deuteronomy 21:1–9).

ולשון הרע בקטרת דתניא ר' חנינא למדנו לקטרת שמכפרת דכתיב (במדבר יז, יב) ויתן את הקטרת ויכפר על העם ותנא דבי רבי ישמעאל על מה קטרת מכפרת על לשון הרע אמר הקב"ה יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי

And malicious speech is atoned for through incense, as Rabbi Ḥanina taught in a baraita: We have learned that incense atones, as it is written in the incident when the Israelites were afflicted with a plague for speaking slanderously against Moses and Aaron: “And he put on the incense, and made atonement for the people” (Numbers 17:12). And similarly, the school of Rabbi Yishmael taught: For what does incense atone? For malicious speech. It is as though the Holy One, Blessed be He, says: Let an item that is sacrificed in private, i.e., the incense, which is burnt inside the Sanctuary, come and atone for an action generally performed in private, i.e., malicious speech.

11. Vayikra 14: 4-6

וְצִוָּה ה' הַלֵּהֵן וּלְקַח לַמִּטָּהָר שְׁתֵּי-צִפְרִים חַיֹּת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:

the priest shall order two live clean birds, cedar wood, crimson stuff, and hyssop to be brought for him who is to be cleansed.

וְצִוָּה ה' הַלֵּהֵן וּשְׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מֵי חַיִּים:

The priest shall order one of the birds slaughtered over fresh water in an earthen vessel;

אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת-שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת-הָאַזְבִּי וְאֹתָם וְאֶת הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:

and he shall take the live bird, along with the cedar wood, the crimson stuff, and the hyssop, and dip them together with the live bird in the blood of the bird that was slaughtered over the fresh water.

12. Vayikra 14: 49-51

וּלְקַח לְחַטָּא אֶת-הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:

To purge the house, he shall take two birds, cedar wood, crimson stuff, and hyssop.

וּשְׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מֵי חַיִּים:

He shall slaughter the one bird over fresh water in an earthen vessel.

וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז וְאֶת־הָאֵזוֹב וְאֶת־הַצִּמְדִּים וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצֹּרֶחַ הַשְּׁחוּטָה
וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים:

He shall take the cedar wood, the hyssop, the crimson stuff, and the live bird, and dip them in the blood of the slaughtered bird and the fresh water, and sprinkle on the house seven times.

13. Bamidbar 19: 5-6

וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף:

The cow shall be burned in his sight—its hide, flesh, and blood shall be burned, its dung included—

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וְשָׂנִי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרִפַּת הַפָּרָה:

and the priest shall take cedar wood, hyssop, and crimson stuff, and throw them into the fire consuming the cow.

14. Ibn Ezra Vayikra 14: 4

ועץ ארז ואזוב. הוא הגדול וקטן במיני הצמחים והעד מדברי חכמת שלמה ואין צורך לחפש על האזוב כי הוא ידוע בקבלה. והנה המצורע והבית המנוגע וטומאת המת קרובים והנה גם הם כדמות פסח מצרים:

AND CEDAR-WOOD...AND HYSSOP. These are the biggest and smallest among the plants. This is proven by Scripture's description of Solomon's wisdom.¹⁵ There is no reason to search for the meaning of the word ezov (hyssop), for it is known by tradition.¹⁶ Note, the leper and the plagued house and uncleanness caused by a corpse¹⁷ are similar.¹⁸ They are also similar to the Egyptian Passover.

15. Rashi Vayikra 14:4

ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח

AND CEDAR WOOD — This lofty tree was used because plagues come also as a punishment for haughtiness

ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאותו כתולעת ואזב

AND CRIMSON AND HYSSOP — What is the remedy he should use, that he may be healed? Let him, abandoning pride, regard himself lowly as a worm (תולעת) and as hyssop

16. Shemos Raba 17:2

וכן יש דברים שהם נראין שפלים, וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות מהן כמה מצוות, האזב נראה לאדם שאינו כלום, וכחו גדול לפני האלהים שממשל אותו לארז בכמה מקומות, בטהרת מצרע, בשרפת הפרה,

ובמצרים צוה לעשות מצוה באזוב, שנאמר: ולקחתם אגדת אזוב. וכן בשלמה אומר (מלכים א ה, יג):
וידבר על העצים מן הארץ אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר, ללמדך שהקטן וגדול שוין לפני הקדוש
ברוך הוא, ובדברים קטנים הוא עושה נסים, ועל ידי אזוב שהוא שפל שבאילנות גאל את ישראל, הוי:
כתפוח בעצי היער.

17. Shemos 12: 21-23

ויקרא משה לכל־זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח:

Moses then summoned all the elders of Israel and said to them, "Go, pick out lambs for your families, and slaughter the passover offering.

ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר־בסוף והגעתם אל־המשקוף ואל־שתי המזוזות מן־הדם אשר
בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח־ביתו עד־בקר:

Take a bunch of hyssop, dip it in the blood that is in the basin, and apply some of the blood that
is in the basin to the lintel and to the two doorposts. None of you shall go outside the door of
his house until morning.

ועבר יהוה לנגף את־מצרים וראה את־הדם על־המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על־הפתח ולא יתן
המשחית לבא אל־בתיכם לנגף:

For when the LORD goes through to smite the Egyptians, He will see the blood on the lintel and
the two doorposts, and the LORD will pass over the door and not let the Destroyer enter and
smite your home.

18. Shemos Rabba 3:13

ויאמר השב ידך אל חיקך, וכי מה אות ה'ה לישראל בזה, לה אומר להם מה מצרע מטמא אף המצריים
מטמאים אתכם, וכשם שהוא נטהר כה הקדוש ברוך הוא עתיד לטהר לישראל, כמו שכתוב: והנה ידו
מצרעת כשולג

19. Shemos Rabba 1:34

וימת מלך מצרים, שנצטרע והמצרע חשוב כמית, שנאמר (במדבר יב, יב): אל נא תהי כמית, ואומר
(ישעיה ו, א): בשנת מות המלך עזיהו, ויאנחו בני ישראל, למה נתאנחו, לפי שאמרו חרטמי מצרים אין
לה רפואה אם לא נשחט מקטני ישראל מאה וחמשים בערב ומאה וחמשים בבקר, ורחץ בדמיהם שתי
פעמים ביום כיון ששמעו ישראל גזרה קשה, התחילו מתאנחים וקוננים. ואין ויצעקו אלא לשון קינה

20. Shemos 4: 22-23

ואמרת אל־פרעה כה אמר יהוה בני בכרי ישראל:

Then you shall say to Pharaoh, 'Thus says the LORD: Israel is My first-born son.

וַאֲמַר אֵלָיֶךָ שִׁלַּח אֶת־בְּנִי וְיַעֲבֹדֵנִי וְתִמָּאֵן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הֹרֵג אֶת־בְּנוֹךְ בְּכֹרְךָ:

I have said to you, "Let My son go, that he may worship Me," yet you refuse to let him go. Now I will slay your first-born son."

21. Shemos Rabba 17:3

וּלְקַחְתֶּם אֶגְדֵּת אִזּוֹב, כְּלוֹמַר אֲנִי עוֹשֶׂה אֶתְכֶם אֶגְדָּה לְעַצְמִי, אֶף עַל פִּי שְׂאֵתֶם שְׂפָלִים כְּאִזּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר
(שמות יט, ה): וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים.